

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 kwietnia 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że M. D. od 1 czerwca 2018 r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek Ł. D.. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał ,że co prawda w dniu 8 czerwca 2018 r. płatnik składek zgłosił M. D. do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego (od dnia 1 czerwca 2018 r.) , to jednak działania te , w ocenie organu rentowego , miały na celu jedynie uprawdopodobnienie nawiązania stosunku pracy. Organ rentowy wskazał ,że pomiędzy M. D. , a płatnikiem zawarto umowę , której strony nadały nazwę umowy o pracę i mocą której M. D. powierzono obowiązki kierowcy – zaopatrzeniowca , w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem w wysokości 2 600,00 zł. Co ważne, od 4 czerwca 2018 r. M. D. stał się niezdolny do pracy z powodu choroby. W ocenie organu rentowego M. D. został zatrudniony na specjalnie utworzonym stanowisku pracy , a podczas jego nieobecności nie zatrudniono innego pracownika w jego miejsce. W ocenie organu rentowego działania polegające na zgłoszeniu do ubezpieczeń M. D. w charakterze pracownika świadczą o chęci świadomego osiągnięcia korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych i skorzystanie ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z chorobą. Tym samym na podstawie art.83 § 1 Kodeksu cywilnego w związku z art.300 Kodeksu pracy Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził ,że umowa o pracę zawarta między płatnikiem , a M. D., jako zawarta dla pozor, jest nieważna i M. D. z tego tytułu nie podlega ubezpieczeniom społecznym.

/decyzja k.45 - 48 akt ZUS/

W dniu 5 czerwca 2020 r. Ł. D. złożył odwołanie od ww. decyzji zaskarżając ją w całości. Przedmiotowej decyzji zarzucił:

- sprzeczność istotnych ustaleń ZUS z treścią zebranego materiału dowodowego z treścią zebranego materiału dowodowego , a w szczególności dokonanie w zaskarżonej decyzji ustalenia ,że płatnik składek wraz z ubezpieczonym w porozumieniu uzgodnili pozorne złożenie oświadczeń o nawiązaniu stosunku pracy, podczas gdy przeprowadzone dowody nie dają podstaw do stwierdzenia uzgodnienia bądź akceptacji takiej pozorności,

- brak wyczerpującego ustalenia przez ZUS okoliczności zatrudnienia ubezpieczonego w szwalni HALSZKA, przez pominięcie gospodarczego znaczenia zatrudnienia go przed dniem 1 czerwca 2018 roku.

Odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez orzeczenie , że ubezpieczony M. D. podlega od 1 czerwca 2018 roku obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu u płatnika składek Ł. D..

/odwołanie k.3 – 5/

W dniu 8 czerwca 2020 r. M. D. złożył odwołanie od ww. decyzji zaskarżając ją w całości. Przedmiotowej decyzji zarzucił:

- sprzeczność istotnych ustaleń ZUS-u z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności dokonanie w zaskarżonej decyzji ustalenia, że płatnik składek wraz z ubezpieczonym w porozumieniu uzgodnili pozorne złożenie oświadczeń o nawiązaniu pracy, podczas gdy przeprowadzone dowody nie dają podstaw do stwierdzenia uzgodnienia , bądź akceptacji takiej pozorności.

- brak wyczerpującego ustalenia przez ZUS okoliczności zatrudnienia ubezpieczonego w szwalni HALSZKA, przez pominięcie gospodarczego znaczenia zatrudnienia go przed dniem 1 czerwca 2018 r.

- naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisu art. 83 § 1 k.c. polegające na przyjęciu, iż zgoda strony stosunku prawnego na pozorność oświadczenia woli, może być wyrażona w czasie późniejszym, niż chwila złożenie oświadczenia woli, którego dotyczy.

Odwołujący wniósł o orzeczenie ,że ubezpieczony M. D. podlega od 1 czerwca 2018 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu u płatnika składek Ł. D..

/odwołanie k.3 – 7 akt o sygn. VIII U 1450/20/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/odpowiedź na odwołanie k.40 - 43 , odpowiedź na odwołanie k.70 - 72 odwrót/

Zarządzeniem z dnia 9 lipca 2020 r. Sąd zarządził połączenie sprawy o sygnaturze akt VIII U 1450/20 ze sprawą o sygnaturze akt VIII U 1449/20 w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz zarządził ich prowadzenie pod sygnaturą VIII U 1449/20.

/zarządzenie k.86 akt o sygn. VIII U 1450/20/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek Ł. D. od 1 marca 2010 r. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą P. P.H.U. (...). Do 2018 r. podstawowym rodzajem prowadzonej przez płatnika działalności było świadczenie usług transportowych. Począwszy od przełomu lat 2016 – 2017 płatnik składek prowadził także , przejęty od matki, zakład szwalniczy. W 2017 r. Ł. D. wydzierżawił zakład swojemu szwagrowi – R. T. (zięciowi M. D.). Począwszy od 1 czerwca 2018 r. płatnik składek przejął ponownie zakład krawiecki i jest to podstawowy rodzaj prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Pomimo dokonywanych w zakładzie krawieckim przekształceń , nadal zatrudniano te same osoby. Płatnik zatrudnia pracowników w oparciu o wynagrodzenie minimalne.

/wypis z (...) k.10 akt o sygn. VIII U 1450/20 , zestawienie k.254 – 255 odwrót , zeznania płatnika min.00:30:22 – 00:49:06 rozprawy z dnia 8 marca 2021 r. , płyta CD k.237 , zeznania świadków: M. K. min.00:49:06 – 01:06:03 , B. T. min.01:06:03 – 01:22:49 rozprawy z dnia 8 marca 2021 r. , płyta CD k.237 , I. M. min.00:23:42 – 00:26:53 , R. T. min.00:26:53 – 00:49:03 rozprawy z dnia 20 października 2021 r. , zeznania M. D. min.00:06:30 – 00:30:22 , min.01:23:59 – 01:25:16 rozprawy z dnia 8 marca 2021 r. , płyta CD k.237 , min.00:11:05 – 00:16:05 rozprawy z dnia 12 stycznia 2022 r. , płyta CD k.281 , min.00:18:55 – 00:36:43 rozprawy z dnia 25 lipca 2022 r. , płyta CD k.337/

Odwołujący się M. D. w latach 1991 – 2000 , w ramach działalności gospodarczej , prowadził zakład krawiecki , który następnie przekazał swojej żonie.

/zeznania M. D. min.00:06:30 – 00:30:22 , min.01:23:59 – 01:25:16 rozprawy z dnia 8 marca 2021 r. , płyta CD k.237 , min.00:11:05 – 00:16:05 rozprawy z dnia 12 stycznia 2022 r. , płyta CD k.281 , min.00:18:55 – 00:36:43 rozprawy z dnia 25 lipca 2022 r. , płyta CD k.337/

Ł. D. jest synem M. D..

/okoliczność bezsporna/

Prowadzony przez płatnika zakład krawiecki znajduje się w tym samym miejscu , w którym zamieszkuje zarówno Ł. D. , jak i M. D..

/okoliczność bezsporna/

W okresie od 7 stycznia 2016 r. do dnia 31 maja 2018 r. M. D. był zgłoszony do ubezpieczenia społecznego , jako zatrudniony na podstawie mowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy , przez płatnika R. T..

/okoliczność bezsporna/

Począwszy od 2016 r. wnioskodawca stale leczy się z powodu schorzeń ortopedycznych oraz zwyrodnień stawów kolanowych (min. w 2017 r. przeszedł operację kolana) i od tego czasu korzysta z długotrwałych zwolnień lekarskich.

/zeznania M. D. min.00:06:30 – 00:30:22 , min.01:23:59 – 01:25:16 rozprawy z dnia 8 marca 2021 r. , płyta CD k.237 , min.00:11:05 – 00:16:05 rozprawy z dnia 12 stycznia 2022 r. , płyta CD k.281 , min.00:18:55 – 00:36:43 rozprawy z dnia 25 lipca 2022 r. , płyta CD k.337 , dokumentacja medyczna k.99 - 168 , k.171 – 181 odwrót , k.184 – 211 , zestawienie k.45 – 45 odwrót/

Z treści umowy nazwanej przez strony umową o pracę ,zawartej w dniu 1 czerwca 2018 r. na czas nieokreślony od dnia 1 czerwca 2018 r. , wynika ,że z dniem 1 czerwca 2018 r. płatnik składek miał powierzyć M. D. stanowisko kierowcy – zaopatrzeniowca, z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 2 100,00 zł , w pełnym wymiarze czasu pracy.

/umowa o pracę k.33 akt ZUS/

Wnioskodawca otrzymał pisemny zakres obowiązków na stanowisku kierowcy zaopatrzeniowca .

/zakres obowiązków k.37 akt ZUS/

Przed podpisaniem powyższej umowy , M. D. nie odbył badań lekarskich mających wykazać brak przeciwwskazań do wykonywania powierzonych mu obowiązków pracowniczych.

/okoliczność bezsporna/

Z treści karty szkolenia wstępnego w dziedzinie BHP wynika ,że w dniu 1 czerwca 2018 r. M. D. miał odbyć przedmiotowe szkolenie.

/karta szkolenia k.29 akt ZUS/

Od 4 czerwca 2018 r. M. D. stał się niezdolny do pracy z powodu choroby. Wnioskodawcy wystawiano długotrwałe zwolnienia lekarskie (nieprzerwanie co najmniej do dnia wydania zaskarżonej decyzji).

/okoliczność bezsporna , zestawienie k.45 – 45 odwrót/

W związku z zawarciem przedmiotowej umowy o pracę , płatnik składek w dniu 8 czerwca 2018 r. zgłosił M. D. do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego (od dnia 1 czerwca 2018 r.). /okoliczność bezsporna/

Podczas nieobecności wnioskodawcy w pracy, płatnik składek nie zatrudnił innego pracownika na jego miejsce.

/okoliczność bezsporna/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał przede wszystkim w oparciu o załączone do akt dokumenty w postaci m.in. dokumentacji płatnika , dokumentacji medycznej , a także w niewielkim zakresie w oparciu o osobowe źródła dowodowe w postaci zeznań płatnika , odwołującego się M. D. oraz świadków: M. K. , B. T., I. M. oraz R. T. , a mianowicie w zakresie, w jakim zeznawali oni na okoliczność zakresu działalności firmy płatnika składek.

Sąd nie dał wiary złożonym w sprawie zeznaniom , w których wskazywano na realność zawartej pomiędzy nimi współpracy. W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w postępowaniu materiału dowodowego, brak jest podstaw do przyjęcia, że w spornym okresie M. D. faktycznie świadczył pracę na rzecz płatnika w ramach stosunku pracy. Wprawdzie zeznający w sprawie opisywali czynności jakimi w spornym okresie miał zajmować się M. D. , to jednak

na tej podstawie nie sposób przyjąć, że od 1 czerwca 2018 r. faktycznie doszło do świadczenia pracy w oparciu o stosunek pracy. Nie ulega bowiem wątpliwości, że zeznający w sprawie świadkowie, którzy od co najmniej kilku lat są pracownikami zakładu krawieckiego (M. K., B. T., I. M.), czy też R. T. będący zięciem M. D., mogli widywać wnioskodawcę w zakładzie krawieckim, skoro ten znajduje w tym samym miejscu, w którym mieszka M. D.. W ocenie Sądu oczywistym również jest, że na przestrzeni lat M. D., choćby z uwagi na wcześniejsze prowadzenie zakładu i posiadane w tym zakresie doświadczenie, a także bliskie relacje rodzinne, zapewne pomagał przy różnego rodzaju czynnościach wykonywanych w zakładzie. Rzecz jednak w tym, że brak jest podstaw do przyjęcia, że M. D. w spornym okresie faktycznie wykonywał powierzone mu obowiązki pracownicze. Należy podkreślić, że niezwykle wymowne są daty. Nie sposób bowiem nie zauważyć, że w momencie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, M. D. był niezdolny do pracy, a tym samym zarówno on, jak i płatnik byli świadomi, choćby z uwagi na fakt, że choroba M. D. już wówczas trwała kilka lat, że przez dłuższy okres będzie on niezdolny do pracy. Brak zaś odbycia przez M. D. badań mających wykazać jego zdolność do pracy na powierzonym stanowisku, uzasadnia twierdzenie, że wołą stron było jedynie stworzenie dla M. D. ochrony ubezpieczeniowej, a nie świadczenie pracy. W ocenie Sądu dokumenty w postaci: umowy o pracę oraz pozostałej dokumentacji osobowej z firmy płatnika w rzeczywistości nie stanowią dowodów wykonywania przez wnioskodawczynię pracy, a jedynie są potwierdzeniem ich formalnego sporządzenia. Fakt formalnego sporządzenia tej dokumentacji miał na celu skonstruowanie okoliczności faktycznych świadczących o pozostawianiu w stosunku pracy, a w konsekwencji o podleganiu pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2021 roku, poz. 423) pracownicy, to jest osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do jego ustania.

Stosownie do treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1133) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

W myśl art. 4 w ust. 1 ustawy zasiłkowej ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

Według zaś art. 4 ust. 3 pkt 3 od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku chorobowego przysługuje ubezpieczonym obowiązkowo, którzy mają wcześniejszy co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego.

O uznaniu stosunku łączącego strony za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Według art. 22 § 1 K.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Skutku przystąpienia do ubezpieczenia nie wywołuje zawarcie umowy o pracę, której strony stwarzają pozór realizacji przez ubezpieczonego czynności odpowiadających treści art. 22 k.p., czyli wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, za wynagrodzeniem, odpowiadającym ilości i jakości świadczonej pracy (art. 78 k.p.). Do cech pojęciowych pracy, stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste (nie może on wyręczyć się w pracy inną osobą) i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania pracodawcy. Dla stwierdzenia cechy podporządkowania pracowniczego z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i określone miejsce wykonywania czynności, podpisywanie list obecności,

podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca czasu i sposobu wykonywania pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych itp.

Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 17 stycznia 2006 r. III AUa 433/2005, Wspólnota (...)).

Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 18 października 2005 r., II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie słusznie organ rentowy stanął na stanowisku, że umowa o pracę z dnia 1 czerwca 2018 r. zawarta między płatnikiem składek, a M. D. jest nieważna, bowiem nie doszło do nawiązania stosunku pracy.

W ocenie Sądu poczynione w sprawie ustalenia uzasadniają stwierdzenie, że zakwestionowana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych umowa o pracę została zawarta dla pozorów, to jest bez zamiaru realizacji obowiązków z niej wynikających.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują łącznie następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczeniami a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (III UKN 258/00, OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających

z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego

i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z 2 lipca 2008 r., II UK 334/07, L.).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 24 lutego 2010 r. w sprawie II UK 204/09 (Lex nr 590241), że o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i

rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Nadto Sąd Najwyższy w wyroku z 25 stycznia 2005 r. (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), trafnie stwierdził, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Warto także wskazać, że w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 21 maja 2010 r. w sprawie I UK 43/10 (Lex nr 619658) trafnie stwierdzono, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2010 r. w sprawie I UK 74/10 (Lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności jednakże przy takim tylko założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenia zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 §1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującej zarzutów, że zawarła kwestionowaną umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie tej umowy realizowałaby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z 6 sierpnia 2013 roku, II UK 11/13 (LEX Nr 1375189) jeżeli strony umowy o pracę nie zamierzają wywołać skutku prawnego w postaci nawiązania stosunku pracy, a ich oświadczenia uzewnętrznione umową o pracę zmierzają wyłącznie do wywołania skutku w sferze ubezpieczenia społecznego, to taka umowa jako pozorna jest nieważna (art. 83 § 1 k.c.).

Głównym celem zawarcia umowy o pracę winno być nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści ubezpieczeniowych.

Podkreślić także należy, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają kształtować elementy stosunku pracy zgodnie z wolą stron.

Pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania. Podporządkowanie jest jedną z najistotniejszych cech stosunku pracy. Jej brak jest wystarczający do uznania, że wykonywana praca nie jest świadczona w ramach stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I UK 43/09, LEX nr 529772).

Mając na uwadze dotychczasowe rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał badać, czy pomiędzy odwołującą się, a płatnikiem istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy wnioskodawca osobiście świadczył pracę podporządkowaną pracodawcy (tj. pod kierownictwem pracodawcy), w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Z treści zgromadzonego materiału dowodowego nie sposób wywieść, aby w spornym okresie wnioskodawca wykonywał jakiegokolwiek czynności w ramach podporządkowania pracowniczego. Przede wszystkim w niniejszym postępowaniu nie udowodniono, aby po stronie płatnika wystąpiła kiedykolwiek potrzeba zatrudnienia pracownika na stanowisku kierowcy – zaopatrzeniowca. Brak zaś zatrudnienia pracownika w miejsce nieobecnego wnioskodawcy z całą pewnością potwierdza to twierdzenie. Oczywiście w niniejszym postępowaniu nie jest rolą ani organu rentowego ani Sądu oceniać sposób organizacji czy funkcjonowania płatnika, ale niemniej jednak należy przyjmować, że zachowania każdego podmiotu uczestniczącego w obrocie gospodarczym w celu zarobkowym powinny być racjonalne ekonomicznie. Zważywszy jednak na okoliczność, że wnioskodawca właściwie od kilku lat stale przebywa na zwolnieniach lekarskich, a także zważywszy na bliskie relacje łączące płatnika z wnioskodawcą (syn – ojciec), uzasadnionym jest twierdzenie, że zawarcie spornej umowy miało na celu zagwarantować M. D. świadczenia w związku z niezdolnością do pracy. Stworzenie zaś dokumentacji pracowniczej dla wnioskodawcy świadczy w ocenie Sądu jedynie o tym, że strony starały się zachować pozory mające uwiarygodnić rzeczywiste zatrudnienie skarżącej w firmie płatnika składek. W ocenie Sądu załączona do akt ZUS dokumentacja zatrudnienia jest przejawem formalnego zadośćuczynienia obowiązkowi wnioskodawcy jako pracodawcy, natomiast nie przesądza o tym, że praca była przez wnioskodawczynię faktycznie wykonywana w reżimie charakterystycznym dla stosunku pracy.

W świetle wskazanych okoliczności przyjąć należy, zgodnie z twierdzeniem organu rentowego, że zakwestionowana umowa o pracę była pozorną umową o pracę. Pozorność polegała na tym, że strony sporządziły tę umowę wyłącznie w celu objęcia ochroną pracowniczą, w tym ubezpieczeniem pracowniczym, na czym zależało wnioskodawcy, a w konsekwencji zapewnienia dodatkowych świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z chorobą. Nie zostało bowiem wykazane, by fakt zatrudnienia jej przez płatnika wynikał z rzeczywistej potrzeby pracodawcy oraz nie wykazano również, że w spornym okresie faktycznie świadczył on umówioną pracę w ramach stosunku pracy w reżimie podporządkowania pracowniczego charakterystycznym dla stosunku pracy. Brak jest obiektywnych dowodów (zwłaszcza dokumentowych) które potwierdziłyby wykonywanie zatrudnienia przez wnioskodawcę w firmie syna. Przy czym, co ponownie podkreśla Sąd, wnioskodawca mógł pomagać w prowadzeniu działalności mając duże doświadczenia jak i fakt, że spór dotyczy firmy rodzinnej. To jednak nie jest to samo co świadczenie pracy w trybie podporządkowania.

W tym miejscu Sąd pragnie wskazać, że podleganie pracowniczym ubezpieczeniom społecznym jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Stosunek pracy jest bowiem stosunkiem zobowiązaniowym uzewnętrzniającym wolę umawiających się stron. W sytuacji, gdy strony nie pozostają faktycznie związane stosunkiem pracy, nie można mówić o fakcie podlegania pracowniczym ubezpieczeniom społecznym.

W świetle wskazanych okoliczności przyjąć należy, zgodnie z twierdzeniem organu rentowego, że przedmiotowa umowa o pracę z dnia 1 czerwca 2018 r. była pozorną umową o pracę. Pozorność jej polegała na tym, że strony sporządziły umowę wyłącznie w celu objęcia wnioskodawcy ubezpieczeniem pracowniczym, a w konsekwencji zapewnienia świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Nie zostało bowiem wykazane, by fakt zatrudnienia M. D. wynikał z rzeczywistej potrzeby pracodawcy oraz nie wykazano również, iż w spornym okresie faktycznie świadczyła on pracę w ramach stosunku pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle poczynionych ustaleń faktycznych, wątpliwości organu rentowego, co do rzeczywistego celu i zamiaru stron nawiązujących ten stosunek prawny były uzasadnione, a zatem zaskarżona decyzja

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odpowiada prawu. Tym samym przedmiotowa umowa jako pozorna w okresie jest nieważna w świetle art.83§1k.c. i nie wywołuje skutku w postaci objęcia M. D. obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi od 1 czerwca 2018 r. u płatnika składek Ł. D..

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. , a wysokość wynagrodzenia pełnomocnika ustalił zgodnie z §9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz.265 ze zm.) , zasądzając od Ł. D. i M. D. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. kwoty po 180 złotych od każdego z nich tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sędzia

Z: odpis doręczyć podmiotowi wnoszącemu o uzasadnienie.

Sędzia.